

Згідно з трактуванням, викладеним у МСФЗ 9, модель бізнесу компанії не змінюється від намірів менеджменту щодо деяких фінансових інструментів. Зазначена умова не передбачає зміну класифікації і розгляд окремо кожного інструменту. У такому разі потрібно враховувати, що деякі компанії можуть мати декілька бізнес-моделей для управління такими інструментами. Наприклад, компанія може мати один портфель інвестицій, управління яким провадиться для надходження контрактних грошових потоків, а ще один, управління яким провадиться з метою продажу та отримання змін справедливої вартості.

Таким чином, бізнес-модель це формальне (структуроване) відображення логіки, якою користується компанія при створенні цінності для своїх зацікавлених стейкхолдерів, яка може відображати: відомості про напрями та види діяльності компанії; види продукції, що виробляється компанією, та ринки, на яких ця продукція знаходить збут; постачальників і покупців; особливості відносин між зацікавленими сторонами компанії тощо. Інформаційною основою формування такої бізнес-моделі є дані стратегічному управлінському обліку.

Література

1. Bhimani A. Management Accounting and Organizational Excellence / A. Bhimani. – UK : Management Press International, 2002.
2. Hoque Z. Strategic Management Accounting: Concepts, Processes and Issues / Z. Hoque. – Oxford: Chandos Publishing, 2001.
3. Zott C., Amit R. The fit between product market strategy and business model: implications for firm performance. Strategic Management Journal. 2008. Vol. 29. No. 1. P. 1–26.
4. Shafer S. M., Smith H. J., Linder J. C. The power of business models. Business Horizons. 2005. Vol. 48. No. 3. P. 199–207.
5. Yip G. S. Using strategy to change your business model. Business Strategy Review. 2004. Vol. 15. No. 2. P. 17–24.
6. Teece D. J. Business Models, Business Strategy and Innovation. Long Range Planning. 2010. Vol. 43. P. 172–194.

УДК 657

Кізима Т. О.

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,

Кізима А. Я.,

к.е.н., доцент, декан факультету фінансів та обліку,

Західноукраїнський національний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Підприємницька діяльність в Україні бере свій початок з 1991 року і передбачає право особи здійснювати діяльність, кінцевою метою якої є можливість отримувати прибуток. Така діяльність в Україні провадиться згідно

чинного законодавства і її дозволено вести як за допомогою створення юридичної особи у різних організаційно-правових формах, так і надається можливість зареєструватись фізичною особою-підприємцем, котрий може функціонувати як на загальній, так і (при дотриманні певних обмежень) спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності є яскравим втіленням на практиці стимулюючої функції податків. Проте слід акцентувати, що, як і будь-яке суспільне явище, вона не є однозначною, адже інтереси держави і платника податків, безумовно, різняться. Держава, яка насамперед зацікавлена в реалізації фіскальної функції податків, прагне зібрати якомога більше податкових надходжень з метою формування достатніх обсягів фінансових ресурсів. Тому спрощена система оподаткування для держави не завжди є вигідною як з позиції порівняно невеликих обсягів податкових надходжень, так і з позиції ускладненого податкового контролю за фінансово-господарською діяльністю суб'єктів малого підприємництва. З позиції малого бізнесу, позитивними сторонами спрощеної системи оподаткування є: можливість самому обирати форму оподаткування залежно від обсягу доходу, виду діяльності, кількості працюючих, розміру податків, які необхідно буде сплатити; менша кількість податкової звітності і спрощений порядок обліку доходів і витрат, що дозволяє економити час і кількість персоналу; значно менша імовірність порушень податкового законодавства і, відповідно, накладання фінансових санкцій.

Для підприємця необхідно вже на стадії реєстрації визначитись, на якій формі оподаткування вигідніше знаходитись: на загальній зі сплатою податку на доходи фізичних осіб чи на спрощеній (єдиному податку). Загальноприйнятим є той факт, що на загальній основі вигідніше функціонувати, коли у підприємця є значні витрати, тому що їх враховують при визначенні бази оподаткування. Тому підприємці, які займаються виробничою діяльністю і у яких значна сума витрат припадає відповідно на сировину для виробництва, або ті які займаються торгівлею і відповідно мають великі витрати на оплату праці, транспортування, зазвичай вибирають загальну систему зі сплатою податку на доходи фізичних осіб.

Крім того, необхідність функціонування на загальній системі може бути викликана тією причиною, що не всі види діяльності можна здійснювати на спрощеній системі (наприклад, торгівля товарами, які належать до підакцизних). Відповідно, спрощену систему застосовують у випадку наявності незначних витрат у підприємницькій діяльності внаслідок того, що ці витрати не враховуються при обчисленні бази оподаткування. Такою діяльністю, скажімо, може бути діяльність у сфері послуг або торгівля продукцією власного виробництва. Але «застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності призводить до перенесення податкового тягаря на фізичних осіб або інших суб'єктів господарювання на загальній системі оподаткування» [1, с. 46].

Порядок функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності регламентується главою 1 «Спрощена система оподаткування, обліку

та звітності» розділу XIV «Спеціальні податкові режими» Податкового кодексу України, згідно якої «спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 цього Кодексу, на сплату єдиного податку на визначених умовах, з одночасним веденням спрощеного обліку і звітності» [2]. Метою її створення з самого початку було спрощення порядку адміністрування: полегшення ведення бухгалтерського і податкового обліку, документації щодо фінансово-господарської діяльності, сплаті меншої кількості податків, термінах здачі звітності, відсутності реєстраторів розрахункових операцій, оптимальних ставках оподаткування. Єдиний податок, як правило, не розглядався (і у майбутньому не має розглядатись) лише з позиції наповнення бюджету і, відповідно, посилення податкового контролю за діяльністю малого бізнесу. Він насамперед має виконувати соціальну функцію, сприяти зайнятості населення шляхом створення робочих місць на підприємствах малого бізнесу.

Слід зазначити, що держава робить певні кроки для полегшення умов діяльності підприємців на єдиному податку. Так, наприклад, неодноразове збільшення обсягів річного доходу в ідеалі мало б сприяти не лише підвищенню ефективності діяльності суб'єктів малого підприємництва, але і наповненню дохідної частини бюджетів за рахунок надходжень від єдиного податку внаслідок збільшення обсягів операцій, які раніше не показувались (щоб не перевищити граничну межу доходу і не перейти на загальну систему оподаткування). Такий крок мав би бути достатнім, щоб не вводити реєстраторів розрахункових операцій для більшості суб'єктів малого підприємництва внаслідок того, що новий обсяг доходу мав би стимулювати бізнес не ховати обсяги своєї фінансово-господарської діяльності в «тінь».

Відтак вважаємо, що в оподаткуванні малого підприємництва доцільно застосовувати принцип мінімального втручання у їхню фінансово-господарську діяльність, тобто немає сенсу в жорсткому його адмініструванні внаслідок того, що у суб'єктів малого підприємництва є визначені законодавством параметри діяльності, у тому числі і в оподаткуванні, і вони платять встановлені податки, створюють робочі місця, з яких теж платяться податки. Тому переконані, що це і є найбільш дієвим способом регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу.

Література

1. Дмитрів В. І. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування в Україні. Економіка та митно-правові відносини. 2017. Вип. 2. С. 41-49.

2. Податковий Кодекс України : закон України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.